

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kc.
Dorotevi ulici 51a. G — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
— upravnštva Štev. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Beseda k svinčenemu škandalu.

Razkritja ravnatelja »Jadranske banke« Kamenarovića o manipulacijah bivšega vodstva te banke z raznimi mnogomilijonskimi fondy in prid nekaterih ožjih pristašev dr. Žerjave, o tesnih zvezah tega zavoda z vodstvom demokratske stranke in socialdemokratskimi napravami, o oškodovanju javnega premoženja v korist posameznikov in tako dalje, nam odkrivajo globok vpogled v vzroke demoralizacije našega javnega življenja.

Na podlagi teh dejstev vidimo, kako se je navdušenje ljudstva za narodno svobodo in neodvisno državo leta 1918 izrazilo v svrhu obogatitja posameznikov, kako je nacionalna misel služila za plašč verižništva in kako so umeli ti krogi spraviti politično življenje osvobojenega naroda popolnoma v odvisnost od bančnega kapitala in izpremeniti gotove politične stranke v eksperimente upravnih svetov bank.

Posledice so nedogledne. Načela izgubljajo v javnem življenju čezdalje bolj svojo veljavo. Kapitalizem si vdinja posameznike, da slepijo mase z narodnimi, državnimi, kulturnimi frazami in tako pridejo s pomočjo ljudstva do vodilnih mest v zakonodajnih zastopih, v vladi, v upravi, katere potem služi bankam in podpira njihove kupčije. S tem se trujejo tudi široki sloji ljudstva, ki vidijo, da je vse le »gšeft« in temu primerno sami zapadejo dan na dan bolj materializmu. Vzori izumirajo in izgubljajo; vse življenje se vrti okoli dobička.

Tako padamo globlje in globlje. Naloga vseh dobro mislečih je, da pri demoi iz tega močvirja. To je mogoče le z organiziranim delom v ljudski stranki. Naloga ljudske stranke je, da pobija plutokratizem, samovlado bančnega kapitala in iz njega izvirajočo korupcijo na vseh poljih. Organizirati delovne sloje ljudstva in pobijati trote človeške družbe, pospeševati zdravo združništvo, širiti ideje korenite preobrazbe človeške družbe in izvajati socialni program do svojih zadnjih posledic — to je neizprosna zahteva sedanjega časa, da se iztrebi zlo bankokratstva, ki raste kakor rak na našem telesu.

Svinčeni škandal.

V soboto je imela »Jadranska banka« občni zbor, na katerem je ravnatelj g. Kamenarović razkril nedogledne škatle, ki težko kompromitirajo ministra dr. Gregorja Žerjave, Antona Kristana, Avgusta Prajnika in dr. Kavčnika — oba zadnja bivša ravnatelja »Jadranske banke«. Iz obširnega poročila podajamo radi majhnega prostora le kratke izvlečke. G. Kamenarović je izjavil:

»Pod nedolžnim izrazom »vojna psihoza« se je v »Jadranski banki« ugnezdilo popuščanje v disciplini in krnjenju načela zdravega poslovanja. Radi tega je bilo odpovedano gg. Praprotniku in dr. Kavčniku, ki sta dala pismeno izjavo, da se ne bosta pečala z bančnimi posli. Gotovi elementi pa so intervenirali, da se obdrži stara praksa in da se zavod izrablja še naprej v strankarske in osebnne, mnogokrat umazane svrhe. Med omenjene elemente štejemo v prvi vrsti gg. dra Žerjave in Antona Kristana.

Ko je »Jadranska banka« prosila pri socialnem ministrstvu koncesijo za prevoz potnikov kot zastopnica »Navigazione Generale Italiana«, je inspektor dr. Druško-
vič izjavil italijanskemu konzularnemu zastopniku, da »Jadranska« ne uživa naklonjenosti tega ministrstva, pač pa bi se koncesija dobila po A. Praprotnikovi »Union-banki«.

»Sodrug« Anton Kristan.

Gospod A. Kristan, upravitelj državne posestva Belje, nam je predlagal ustanovitev trgovske družbe á trois, potem katere naj se z ene strani izkorišča državno posestvo Belje s cenenim nakupom proizvodov, z druge strani pa socialistične organizacije v Sloveniji s kupovanjem teh istih proizvodov od omenjene družbe.

Mi smo odbili to barantijo, toda tudi to smatrajo Kristanovi drugi iz demokrat-skih vrst kot sovražni čin napram demokratski stranki in Slovincem.

Z manipulacijo s sekvestriranim svin-cem je A. Praprotnik oškodoval »Propa-

gandni fond za Koroško« tik pred plebiscitom za nekoliko milijonov ter prevaril tudi »Upravno komisijo tehniško-visokošolskega fonda« v Ljubljani za milijonske iznose.

Dr. Kavčnik in A. Praprotnik sta fignirala korespondenco z navidezno trvdko in s krivimi podpisi prevarila lasten zavod za več milijonov. V korist obeh je interveniral g. dr. Žerjav, a se nanj nismo ozirali. On je tudi to označil kot sovražno postopanje »Jadranske banke« proti demokratski stranki in Slovincem.

Upravi našega zavoda je bilo priobčeno, da je bil del dobička iz kupčije s svin-

cem namenjen demokratski stranki. Iz knjig zavoda ni razvidno, da bi se bila demokratska stranka kot taka okoristila s tem denarjem, kar v ostalem potrjuje tudi izrečna izjava blagajnika pokrajinske organizacije demokratske stranke. Dognano pa je, da so ta denar dvignili ožji pristaši politike dr. Žerjave, k čemur sta jim pripomogla gg. A. Praprotnik in dr. J. Kavčnik.

Tako v glavnem izjava g. Kamenarovića, na katero odgovarja g. Praprotnik v svojem »Poslanem«. Stvar se razvija in bo — če se ne pollača — prinesla na dan marsikako tajnost.

Proti razpustu občinskega sveta ljubljanskega.

Belgrad, 27. maja. (Izv.) Poslanci Jugoslovanskega kluba Gostinčar, dr. Gosar in tovariši so vložili na ministra notranjih poslov v zadevi razpusta občinskega sveta in upravnega odbora Mestne hranilnice v Ljubljani sledečo interpelacijo:

Pokrajinska vlada v Ljubljani je po nalogu ministrstva notranjih poslov razpustila občinski svet v Ljubljani. Za to ni imela nobenih tehničnih, stvarnih razlogov, kajti utemeljevanje, da so ostala odborniška mesta komunistov prazna, za vlado pač tako dolgo ne velja, dokler ne razpusti sedanje Narodne Skupščine, kjer tudi manjka nad 50 poslancev, prej komunistov. Seveda je v ljubljanskem občinskem svetu stranka demokratov v manjšini, dočim je v skupščini sestavni del vladne večine. Naravno bi bilo dalje, da bi vodil do izvolitve novega občinskega zastopa občinske posle dosedanj od ljudstva izvoljeni župan, toda vlada je postavila gerenta, ki naj upravlja posle župana in občinskega sveta za nedoločen čas.

Poleg občinskega sveta je pa razpustil tudi upravni odbor »Mestne hranilnice«, ki ni sestavljen samo iz občinskih od-

bornikov, temveč tudi iz drugih oseb, za določeno dobo. Za ta razpust ni nobenega drugega razloga, nego da se prikrije slabo gospodarstvo v njej in se onemogoči, da se uvede red in pošteno poslovanje v zavod.

Z razpustom občinskega sveta se je ukinilo in preprečilo zakonito normalno poslovanje občinske uprave v Ljubljani, z razpustom upravnega odbora »Mestne hranilnice« pa zopet redno pravno gospodarstvo tega zavoda.

Ker je zadeva velike važnosti in dalekosežnega pomena, ne le za gospodarske odnose občine, marveč tudi za politični ugled vlade same, si Vas, gospod minister dovoljujemo interpelirati:

1. Kaj je dalo vladi povod za razpust občinskega odbora v Ljubljani?
2. Zakaj je razpuščen upravni odbor »Mestne hranilnice« v Ljubljani?
3. Ali hočete oba razpusta preklicati?
4. Zakaj niste vsaj vodstva poslov prepuščili dosedanjemu izvoljenemu županu?
5. Ali hočete razpisati v zakonitem roku občinske volitve za Ljubljano?

Velikanska manifestacija katoliškega ljudstva v krški dolini.

Kostanjevica, 29. maja.

Včeraj se je v Kostanjevici vršil katoliški shod za leskovško dekanijo. Shod je uspel nad vsako pričakovanje in dokazal, kako globoko in neomajno je v slovenskem ljudstvu vkoreninjeno katoliško prepričanje.

Ljudstvo v celi krški dolini se je že dolgo časa pripravljalo, da čim svečaneje proslavi ta dan. V vsaki vasi v dekaniji so bili postavljeni lepi mlaji, ki so siali tudi ob vseh mejnih točkah kostanjeviške župnije.

Veselo so pokali topiči in zvonovi na vseh cerkvah so na predvečer z ubranim zvonjenjem oznanjali približevanje svečane-ga dne. Na vseh bližnjih in daljnjih vrhovih so žareli v lepo pomladansko noč veliki kresovi. Krška dolina je bila na predvečer obdana od venca številnih lepih kresov.

V nedeljo je že v zgodnjih jutranjih urah napolnila Kostanjevico ogromna množica ljudi iz vseh fara dekanije, pa še vedno so dohajale nove množice peš, na konjih in na okrašenih vozovih.

Okrog devete ure se je pričel izpred farne cerkve razvijati sprevod. Na čelu sprevoda Orli in kmečki fantje na konjih, za njimi četa Orlov, Orlic in naraščaja, kostanjeviška godba in požarne brambe iz Cerklj, Sv. Križa in Maharovca, zastave, župani in občinski odborniki, nepregledna množica žena, deklet, fantov in mož, med njimi v predsledkih posamezne čete Orlov, Orlic in naraščaja s šentjernejsko orlovsko godbo, vozovi in konjeniki. Nepopisen je bil pogled na to veliko in pestro množico vernega ljudstva, ki ga je bilo v sprevodu nad 7000. Še vedno se je razvrščal sprevod pri župni cerkvi v mestu, ko so dospeli prvi že k cerkvi Matere božje Dobrega Sveta na Slinovcah, kjer je bilo že zbra-

nih nad 4000 ljudi. Tako je bilo na taboru zbranih 10—12 tisoč ljudi iz cele Krške doline.

Pod starodavno lipo pred cerkvijo je bil postavljen lepo ozaljšan oltar. Ko je množica napolnila ves obširen prostor pred cerkvijo, je daroval sv. mašo leskovski dekan Kurent, ki je imel kratek, a lep cerkven nagovor.

Po sv. maši se je pričelo zborovanje, ki ga je otvoril kostanjeviški župnik P. Odbevšek, vodil pa posestnik Rebsel iz St. Jerneja. Nastopilo je več kmečkih govornikov in govornic ter poslanec Stanovnik, ki je govoril o šolskem vprašanju; v imenu OZ brat Langus, ki je razložil pomen in značaj mladinskih organizacij in urednik Kremžar, ki je razložil pomen tiska, njegov dober in njegov slab vpliv na ljudstvo.

Ob 1. uri je bilo zborovanje prekinjeno in se je nadaljevalo popoldne ob poltrih. Popoldne so zborovale posamezne organizacije, kakor Marijine družbe, tretji red, izobraževalna društva, K. Z., Ž. Z. itd. vsaka posebej. Razni govorniki so nastopili na teh zborovanjih in razlagali pomen organizacij.

Ob pol 5. uri so se zopet zbrali vsi na Slinovcah, kjer so se vršile slovesne litanije. Pred litanijami je imel kratek zaključni govor urednik Kremžar, po litanijah pa je župnik Škrjanc izrekel lepe poslovilne besede v imenu duhovščine.

Celi dan je vladal lep red in discipli-na. Ljudstvo se je zadovoljno, v veri okrep-ljeno in s trdnim upanjem na boljšo bodočnost mirno razšlo.

Omeniti je velikansko požrtvovalnost ljudi, ki so po 6 ur daleč prišli peš ter so se popoldne peš vračali, kakor n. pr. udeleženci iz Vel. doline. To je požrtvovalnost prepričanih katoličanov.

Za odpuščene železničarje

Belgrad, 27. maja. Posl. Gostinčar je vložil na ministra železnice sledečo prošnjo: Gospod minister! Svojeodno so vložili oni železniški uslužbenici, ki so bili v 1. 1920. povodom stavke odpuščeni iz službe, prošnjo za zopetni vzprejem v službo.

Dosedaj te prošnje niso bile rešene, dasi je pri marsikateremu uslužbencu odpustitev bila velika krivica. Pri drugih pa

je potrebno jemati v obzir v istini žalostne gospodarske razmere, v katerih so se nahajali vsi železničarji.

Ker je stvar poznata tudi Vam, gospod minister, mi ni potrebno nadrobneje razlagati.

Dovoljujem si Vas pa, gospod minister, uljudno prositi, da ob priliki svatbe Nj. Vel. Kralja tem ljudem milostnim potom pripomorete do zopetne službe.

Sijajna zmaga SLS v Kresnicah.

Včerašnja nedeljo so se v Kresnicah pri Litiji vršile nadomestne občinske volitve. Lista SLS je dobila sijajno večino — 79 glasov, dočim so združeni nasprotniki z vsi silo sklepali 45 glasov. Pri zadnjih splošnih občinskih volitvah 1. 1921. je bila SLS v tej občini potisnjena v manjšino. Dobila je od 16 odbornikov le pet.

Kljub raznim mahinacijam od strani deželne vlade, ki je po dolgem in čudnem izboranju postavila za gerenta v samostojne-
neža prelevljenega bivšega komunističnega kandidata, kljub shodom samostojnežev in liberalcev, je brez posebne agitacije lista SLS naravnost katastrofalno porazila nasprotnike.

Tukaj imajo liberalci in samostojneži dobro predpokušnjo tega kar jih čaka pri prihodnjih volitvah.

Prihod westfalskih delavcev v domovino.

Slovenski delavci iz Westfalske, 450 po številu, ki prihajajo na obisk v rodne kraje, so došli včeraj ob 8.15 zjutraj s posebnim vlakom na Jesenice, kjer jih je na kolodvoru pričakovala jeseniška godba, Orli in Orlice ter mnogoštevilno občinstvo. Po pozdravu se je razvil dolg sprevod po Jesenicah k sv. maši, ki je bila na prostem. Po službi božji se je vršil oficieren sprejem v Delavskem domu. Po obedu so se gostje odpeljali ob 2.10 popoldne proti Ljubljani. Na Javorniku jih je tudi pozdravila sokolska deputacija z dvema zastavama. V Škofji Loki so jih sprejeli zastopniki Orla in prosvetne organizacije ter mnogoštevilno občinstvo. V imenu škofovločana-
nov jih je pozdravil dr. Tomaž Klinar, pevski zbor pa je prepeval na kolodvoru narodne himne.

V Ljubljano je došel posebni vlak ob 4.30 popoldne. Na kolodvoru jih je pričakovalo zastopstvo SKSZ, Orli in Orlice s sa-lezijansko godbo na čelu ter mnogošte-
vilno občinstvo. K sprejemu je došel tudi ljubljanski škof dr. Jeglič in poslanca dr. Gosar in Gostinčar. Ko je pripeljal z zelenjem okrašen posebni vlak na glavni kolodvor, je goste občinstvo navdušeno pozdravljalo. Slovenski delavci iz Westfalske so došli pod vodstvom svojih dušnih pastirjev gg. Tensunderna iz Gladbecka, Hölzmannia iz Hamborna, Högenpetra iz Mürsa ter Instermanna iz Hamborna, nemških duhovnikov, ki so se že pred leti naučili perfectly slovensčine, da morejo vršiti med slovenskimi rudarji in delavci na Westfalskem dušno pastirstvo. Z njimi je dospel tudi rudniški uradnik g. Fasch-
teiger kot zastopnik veleindustrija Avgusta Thyssena iz Hamborna, ki je sam gmotno prispeval k potovanju slovenskih delavcev v domovino.

Goste je na kolodvoru prvi pozdravil podpredsednik SKSZ, nakar se je zahvalil za lepi sprejem in pozdrav rudar Vincenc Tuhtar iz Gladbecka, podpredsednik društva slovenskih katoliških delavcev. Za tem je govoril predsednik Orlovske zveze na Westfalskem br. Blaž Oblak iz Hamborna, za njim pa hrvatski Orel iz Kölna br. Bojič. V imenu Jugoslovanske strokovne zveze je pozdravil goste poslanec dr. Gosar. Gdč. Micika Dobravec iz Gladbecka je sporočila pozdrave slovenskih Orlic na Westfalskem, nakar je pozdravil goste v imenu Jugoslovanske orlovske zveze pred-sednik br. dr. Megler. Vse govore je občinstvo spremljalo z burnim odobravanjem.

Sprevod, ki se je razvil s kolodvora po Dunajski cesti mimo glavne pošte pred Ljudski dom, je ljubljansko občinstvo povsod živahno pozdravljalo.

V Ljudskem domu, kjer so se zbrali gostje v veliki dvorani, je pozdravil westfalske slovenske delavce v imenu SKSZ profesor Mazovec, ki je naglašal, da ob svojem povratku v svobodno kraljevino Jugoslavijo Slovenci iz tujine ne bodo našli združenih vseh bratov v tej državi, zakaj mnogo jih je ostalo izven njenih mej, v zibelki slovenstva, s krvjo namočenih koroških, v solnčni Goriški, Trstu in Pri-morju. Ako pa tudi v domovini sami ne bodo našli povsod tako urejenih razmer, kakor jih pričakujejo, naj vedo, da bo za-vladala prava svoboda takrat, ko bo de-

lovno ljudstvo prosto izkoriščanja kapitalizma. Ko se vrnejo v Nemčijo, deželo redu, urejenega prometa, naj tolmačijo nemškemu delavcu naše razmere ter razvnamajo za krščansko solidarnost med narodi, ki more edina prinesiti pravo svobodo delovnemu ljudstvu. Želi, da bi pri prihodu nemcem našli krepko, zadovoljno, gospodarsko dobro situirano državo ter jim ključ: »Dobrodošli v svobodni kraljevini Jugoslaviji!«

G. Tensundern se je zahvalil za lepi sprejem. Omenjal je, kako je lansko leto v avgustu posetil ljubljanski g. škof dr. Jeglič westfalske Slovence in se udeležil z njimi romanja v Kevelaer. Slovenci na Westfalskem so ostali verni in ohranili ljubezen do svoje domovine. V zahvalo za poset so prinesli westfalski Slovenci škofu dr. Jegliču spominsko sliko. V spomin romanja westfalskih Slovencev v Rajhenburg pa so prinesli s seboj kip svoje zaščitnice sv. Barbare, ki ga nameravajo pokloniti romarski cerkvi v Rajhenburgu.

G. Instermann iz Hamburga je pozdravil občinstvo v imenu onih, ki se potovanja niso mogli udeležiti radi dela in gmožnega vprašanja, da bi se radi. Slovenci so v Hamburgu znani kot pridni in dobri delavci ter dobri katoličani. Katoličani imajo skupne naloge in zato je potrebna tudi skupna mednarodna edinost.

Zatem so na odru nastopili ljubljanski Orli in Orlice, ki so precizno izvajali razne proste vaje.

G. Kocilja iz Gelsenkirchna je v svojem govoru opozarjal na to, naj bi domovina ne pozabila tistih slovenskih rodbin in otrok, ki so izgubili med vojno svoje očete.

Škof dr. Jeglič se je v kratkih besedah zahvalil za trud in delo nemških duhovnikov, ki so se že pred leti naučili slovenskega jezika samo, da bi mogli delovati v korist slovenskega ljudstva in izseljencev na Westfalskem.

Nato je glasbeno društvo »Ljubljana« pod vodstvom profesorja Bajuka zapelo »Lepo našo domovino« in več slovenskih pesmi.

Po končanem sprejemu v Ljudskem domu so se gostje razšli po mestu. Mnogi so opravili v ljubljanskih cerkvah tudi svojo velikonočno spoved. Danes zjutraj so odpotovali v Rajhenburg, kjer ostanejo do torka in se vrnejo potem na Westfalsko.

Za odpuščene tobačne delavce.

Poslanec Gostinčar je vložil na min. financije vprašanje, ali hoče dovoliti onim delavcem tob. tov. v Ljubljani, ki so bili potom sodišča oproščeni obdolžitve tatvine, provizijo oziroma povrat v tovarno. To naj bi se zgodilo z ozirom na svatbo Nj. Vel. Kralja.

Proti Wranglovcem v Bolgariji.

Sofija, 27. maja. (Izv.) Protiwranglovsko čiščenje se nadaljuje. Voditelji so deloma aretirali, deloma izgnali. Zapri so doslej voditelja vohunske centrale polkovnika Samohvalova, Wranglovega generalštabnega načelnika generala Šatlova, ruskega vojaškega zastopnika v Sofiji generala Vosmijatinova, poveljnika vseh ruskih čet v Bolgariji generala Kutepova. Vse Ruse, ki so sedaj živeli skupaj po vojašnicah in vojaških taborih, so razmestili po mestih in vaseh in mora sedaj vsak sam izmed njih skrbeti za svoj obstanek. Oba ruska lista v Sofiji je vlada zatrla. Mnogo Rusov beži čez mejo.

Vso akcijo proti Rusom vodi edino-le upravna oblast in se bo bolgarska vlada iz političnih razlogov po vsej priliki omejevala na to pot ter se izognila velikim procesom pred sodiščem. Zato bodo tudi aretirane voditelje najbrže brez drugega izgnali čez mejo. S protiwranglovskimi odredbami se brezpogojno strinja tudi meščanska opozicija, ki najodločnejše odklanja vsako udeležbo Bolgarije na kakršnikoli novi vojni. O Wranglu je pa sedaj popolnoma dokazano, da je imel s svojimi četami v deželah male antante tvoriti avantgardo ob napadu na sovjetsko Rusijo. Vžival je posebno pokroviteljstvo Francije in je Bolgarija sprejela njegove ljudi le na pritisk Francije. Iz sedanjega ravnanja Bolgarije se zato sklepa, da se je osvobodila francoskega političnega vpliva in se odločno okrenila od male antante.

FANTOVSCINA NA DVORU.

Belgrad, 29. maja. (Izv.) Po narodnem običaju je tudi kralj Aleksander predsinodnim priredil »fantovščino« v starem dvoru.

ZUNANJE POSOJILO.

Belgrad, 29. maja. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj kratko sejo, na katerem je zunanji minister dr. Ninčič redigiral odgovor ameriški vladi na njeno noto o najetju zunanjega posojila. Ta odgovor se je takoj odposlal ameriški vladi.

Današnja predborza.

Curih, 29. maja. (Izv.) Berlin 1.86, Holandsko 203.81, Newyork 523, London 23.28, Pariz 47.76, Italija 27.50, Praga 10.02, Budimpešta 0.64, Zagreb 1.87, Sofija 3.92, Varšava 0.13, avstr. krone 0.05375, Dunaj 0.05125.

Dunaj, 29. maja. (Izv.) Praga 207, Zagreb 38.25, Budimpešta 13.05, Varšava 295, Italija 570, London 480, Newyork 11000, Pariz 980, Curih 2060, Berlin 38.50, Holandsko 4200.

Zagreb, 29. maja. (Izv.) Pešta 34.25, Berlin 97.50, Italija 14.80, London 1270, Newyork ček 282—284, dolarji 283, Pariz 26.05—26.20, Praga 554, Dunaj 2.80.

Politični dogodki.

+ Treba bo vzeti v roko orožje... Na sobotni seji narodne skupščine je odgovorjal minister za notranje zadeve dr. Marinković na dr. Koroščevo interpelacijo o nasilju jugofašistov v Dalmaciji. Minister je povedal, da so taki pretepi »navadni«. Ako pa krivca ne morejo najti, ga oblasti tudi kaznovati ne morejo. — To bi držalo. Kaj pa, če oblasti krivcev najti ne očejo, kaj pa potem? Potem pride dr. Korošev recept: »Vidi se, da bo treba, ker vlada ne stori ničesar, vzeti v roke orožje in se braniti zoper napadalce.«

+ Nema kvoruma. Na izbore! Na sobotni seji narodne skupščine bi se imela vršiti debata o zakonu radi ministrske odgovornosti. Ker pa je opozicija zapustila zbornico, se je pri glasovanju izkazalo, da vlada nima kvoruma. Lepa vlada, ki nima v zbornici niti toliko poslancev, da bi bile seje sklepne. Opozicija gotovo ni zato tu, da bi podpirala lenobo vladnih poslancev. Vlada naj razpiše volitve in dobili se bodo delazmožni ljudje.

+ Don Sturzo o Rusiji in Nemčiji. Voditelj italijanske ljudske stranke Don Sturzo je v Genovi govoril s poročevalcem ameriškega lista »Herald« o Nemčiji in Rusiji. Dejal je: »Obnovljenje odnosov z Rusijo je moralni in državniški problem, kojega rešitvi mora pripomati cela Evropa, čeprav ni upati na hitro obnovo, dokler so finančniki in politiki na čelu konference ter neumorno zaposleni s tem, da ugrabijo ruševine Rusije. Evropa pa bo imela večji dobiček od obnove Nemčije. Komunistične tendence niso prav nič hujše kot je kapitalistična požrešnost, ki hoče oropati Rusijo, dočim se dela kot da jo hoče rešiti. Nemčiji bi se moralo dati inozemsko posojilo, da bo mogla plačati svoje vojne dolgeve. Vsi narodi bi morali biti pripušeni v Ligo narodov. — Ideal Sturzo je »politična internacionala«, temelječa na najširših principih bratske ljubezni.«

Dnevni dogodki.

— 26. mednarodni evharistični kongres v Rimu se je vršil te dni ob navzočnosti papeža Pija XI. Na otvoritvenem zborovanju je bilo 30.000 oseb, med temi do 200 nadškofov in škofov. 25. t. m. je imel v Petrovi baziliki slovesno sv. mašo sv. oče; prisostvoval je tudi diplomatični zbor pri vatikanu.

— Stara Vrhnika. Prostovoljno gasilno društvo obvešča vsa druga različna društva, da priredi v nedeljo, dne 9. julija t. l. vrtno veselico. Vsa društva v bližini naj blagovolijo to upoštevati in ne prirejati svojih veselice na ta dan.

— Pritožba iz Ljutomer. Pri nas se pridno vrše priprave za okrožni sokolski zlet. Pripravljalni stroji funkcionirajo tudi po uradih od davkoplačevalcev plačanih. Na naši ljutomerski pošti je tovarna za izdelovanje srečk. G. nadpoštar jih reže, pismonoše in gospodične jih pa pridno sučejo, in to seve med uradnimi urami. Če pa prideš na pošto po znamke ali dopisnice, pa moraš ponižno čakati, ako ne prideš s poklonom »Zdravo«, na milost, da končata gospodični svojo srčkano privatno debato! Tako daleč smo toraj prišli. Čuj kmet in delavec, ki moraš s celodnevним težkim delom plačevati davek in vsak čas zvišane poštne takse, ti plačuješ obenem tudi sokolske pisarne-tovarne in delavce za srečke sokolskih prirediteljev. Višje poštno ravnanjstvo se zgane le takrat, da odpusti kakega nastavljenega klerikalca na pošto. Ako dandanes nisi povsod na mestu za sokolskega hlapca, te imenujejo za protidržavni element... — Davkoplačevalec.

— Velika goljufija na Dunaju. Trgovec Ernst Paul, rojen leta 1890 v Neukirchen, poročen, nazadnje stanujoč na Dunaju XIII. je kupil od tvrdk Einöhrli in Manuswill II čevljev v iznosu 38.000.000 Ka ne da bi plačal. Čevlje je prodal za znesek 15.000.000 Ka ter s svoto 11.000.000 K pobegnil.

— Kdo izmed vrnivših se ruskih ujetnikov bi vedel povedati o Janezu Erženu, glavnika iz Pungerta p. Škofji Loki. Imenovani je služil pri 27. pp., 1. bat., 3. komp. v Galiciji in je bil meseca marca 1915 odpeljan v rusko ujetništvo. L. 1916 je bival v Aschabad (Kaspiško je-

zero) in l. 1917 se je oglasil iz Perma. Pojasnila proti pokritju stroškov prosi Marija Eržen v Pungertu št. 12, p. Škofja Loka.

Ljubljanski dogodki.

Ij Westfalski Slovenci so se odpeljali v petek ob 4. uri pop. iz Oberhausu pri Duisburgu ter so dospeli v Monakovo v soboto ob 4. V Jesenice so došli včeraj dop.

Ij Seja krajevne odbora SLS za Šiško bo imel sejo v torek, 30. maja ob 8 zvečer v prostorih »Reininghaus«. Krajevni odborniki, pridite vsi!

Ij Sestanek pol. odbora SLS za frančiškansko župnijo se vrši danes ob 8. zvečer v kleti delavskega konsumnega društva na Kongresnem trgu.

Ij Cvetlični dan za Bitolj je delal včeraj »Orjuncem« precej sitnosti in težav. Vsi živim nabiralkam in spremljajočim kavalirjem je občinstvo odgovarjalo na mnogih krajih, da jugofašistov ne bo podpiralo, ali pa je šlo z mirnim prezirom mimo njih. Prav je tako!

Ij Izgubila se je v nedeljo okrog 6. ure zjutraj pred glavnimi vrati stolnice srebrna svetinjska Brezmadežna na srebrni verižici. Na verižici je bil pripet tudi znak sv. Frančiška. Verižico je našel neki možki, ki se uljudno naproša, da jo izroči v zakristiji v stolnici.

Naša društva.

d Šentpeterski Orel v Ljubljani ima svoj fantovski večer v torek ob 8. uri in ne v sredo. Pridite zanesljivo vsi!

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Poslano.*

Na občnem zboru Jadranske banke je sedanji ravnatelj, g. Kamenarović, imel drzno čelo mi očitati celo vrsto nekorektnosti v mojem poslovanju za časa, ko sem bil ravnatelj tega zavoda. Mnogo teh očitkov spada v interno kritiko gospodarskega vodstva Jadranske banke in le mož, kakor je g. Kamenarović, je mogel imeti to neokusnost, da teh očitkov ni iznesel pred upravo, marveč jih je v več jezikih razširil po svetu v posebnih brošurah, ter jih razglašil tudi po časopisju. G. Kamenarovića metoda je značilna sama na sebi; očitki in obtožbe so izrečeni, ne da bi meni prej kedajkoli bila dana prilika zavzeti svoje stališče in pojasniti svoje delovanje v zavodu.

Nisem političen, temveč poslovni človek. Nikdar se dosedaj nisem proti kritiki in govoricam, kojih predmet sem bil, kakor vsak gospodarski strokovnjak, mnogokrat tudi jaz, branil z izjavami in polemikami po časopisju. Opustil sem to, ker smatram, da je mesto gospodarskih delavcev v poslovnem biroju, ne pa na javnem trgu in da voditelji naših gospodarskih podjetij, ki se spuščajo v politično areno, vodijo na to polje brez potrebe, tudi svoje zavode.

Tudi tokrat bi prepustil le sodišču, da razsodi o očitkih, ki jih je dvignil gospod Kamenarović zoper mene. Ker pa me g. Kamenarović javno obtožuje, da sem zlorabil svoj položaj in pri prodaji svinca, sekvestriranega od države, oškodoval v težkih časih pred plebiscitom koroški fond in da sem prevaril tudi upravno komisijo tehn. vis. fonda, za milijonske iznose in to v svojo korist in me torej dolži težkega nacionalnega zločina, mi nalaga čut odgovornosti, da se topot takoj zatečem k javnosti. Nihče mi ne sme zameriti, če pri tej priliki povdarim, da sem od nekdanj čutil dolžnost, da poleg poslov, ki mi jih je nalagalo vodstvo velikega denarnega zavoda, obračam svojo pozornost raznim nacionalnim, predvsem kulturnim težnjam naše ožje domovine. Lahko bi apeliral na voditelje mnogih naših takih institucij, pri katerih osnovi ali povzdigi sem imel priliko sodelovati! Do danes sem bil pa najbolj ponosen na to, da sem s svojo inicijativo in v nemo pomagal ustanoviti fonde, iz katerih je narod črpal sredstva pri reševanju dveh svojih največjih vprašanj — koroškega plebiscita in ljubljanske visoke šole. — Ustanovitev fondov za ta dva namena, njih organizacija in udeležbo na dobičku iz prodaje svinca, način kupovanja in prodajanja, se je določila po medstrankarskem dogovoru ob odobritvi deželne vlade, cene za katere se je svinec prodajal, so bile vedno odobrene, ne samo od drž. uradov, temveč tudi od pri organizaciji cele transakcije udeleženi faktorjev, od katerih je bila Jadranska banka le eden izmed večih. — Koroški fond je tako dobil, glavno po moji zaslugi, tako ogromne zneske na

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

razpolago, da mu ni bilo nikdar treba »apelirati na najsiromašnejše« in da je pri likvidaciji koroške akcije ostalo državi na razpolago še mnogo milijonov. — Obračun o nakupu in prodaji svinca za koroški fond se je nedavno izvršil pri pokrajinski upravi brez mojega sodelovanja, ne da bi se bil s strani, ki je bolj poklicana varovati nacionalne in državne interese, nego g. Kamenarović, napram mojemu poslovanju izrekel najmanjši očitok.

Pribijem, da se nisem ne pri koroškem, ne pri tehn. vis. fondu okoristil, niti z vinarjem, kakor mi to očita g. Kamenarović, ugotavljam, da sem na zadevna namigavanja ali trditve opetovano izjavil sam in po svojem pravnem zastopniku, da sem vsak trenutek pripravljen dati vsa potrebna pojasnila Jadranski banki, ali Jadranski montanski družbi, da pa je Jadranska banka, oz. g. Kamenarović, celo navzlic zatrdilom funkcij. zavoda, da se bo to zgodilo, odklonila vsako priliko, vsak poziv, da jim dam podrobna pojasnila. Ne da bi me pozval g. Kamenarović ali Jadranska banka, da ob roki materiala in spisov pojasnim vse podrobnosti, potrebne za presojo mojih ukrepov — je g. Kamenarović enostransko postavil v svet očitke in jih proglasil obenem kot svojo razsodbo! To je ista metoda g. Kamenarovića, katero so občutili že mnogi drugi na svoji koži in utis imam, da se v tem oziru nahajam v precej dobri družbi.

Omejil sem se na splošne konstatacije, o podrobnostih bi lahko govoril, pa se zavedam konsekvenc, ki bi mogle iz tega nastati, ne v mojo škodo, temveč predvsem na škodo fondov samih. — Pred sodiščem pa se mi sedaj, vsled izpado g. Kamenarovića, nudi prilika to zadevo v vseh podrobnostih razčistiti. Tja spada tudi očitok fingiranih kupčij z imaginarnimi tvrdkami, ki vsebujejo po bujni fantaziji g. Kamenarovića kaznjiva dejanja.

Ko sem čital obtožbo g. Kamenarovića, da sem zlorabljal banko, sem smehljaje pogledal na obširni seznam industrijskih, trgovskih in drugih gospodarskih podjetij, ki ga ponosno predučuje g. Kamenarović svojim delničarjem, da jim pokaže vso ekonomsko moč, s katero razpolaga danes Jadranska banka. Veliko večino teh industrij in podjetij sem osnoval, oziroma pritegnil jaz v delokrog Jadranske banke, ostale moj prednik, g. Herzeg. G. Kamenarović pa niti jednega.

G. Kamenarović je v svoji sveti strasti, da me prikaže delničarjem svoje banke v najslabši luči, očito pozabil omeniti ta dejstva. Jaz jih iznašam ne v svojo hvalo, ker smatram, da se storjena dolžnost sama hvali, temveč v karakterizaciji bojnih sredstev g. Kamenarovića.

Končno naj zavrnem še trditve, da sem dal komurkoli obvezno izjavo, da se ne bom brez dovoljenja Jadranske banke bavil z bančnimi posli. G. Kamenarović je predzren dovolj, da se postavlja za sodnika, kdo naj bo poklican baviti se s prihranki ljudstva. Njegova trditve o moji pismini obvezi je ovržena že s faktom, da sem sam izstopil iz vodstva banke, ker je od trenutka, ko se je on polastil zavoda, bilo jasno, da zložno sodelovanje naju dveh ni mogoče. Priznati moram, da me v tem oziru zadene mnogo krivde, ker sem navzlic resnim svarilom, si baš jaz prizadeval, da zopet pridobim g. Kamenarovića za Jadransko banko. Legenda o moji obvezi sicer ni nova, čul sem jo že prej in sem za to od Jadranske banke pisмено zahteval, da se mi jo pošlje v prepisu. Odgovora nisem dobil. Jadranska banka ima le eno izjavo od mene, ki sem jo dal pri svojem odhodu, v svesti si svojega za vod plodonosnega delovanja, brez vsakega pritiska in prostovoljno, in sicer izjavo, da prevzamem za svoje poslovanje vso odgovornost.

Akoravno že leto dni ne vodim Jadranske banke in akoravno so upravni svet in delničarji dovolili, da se je izvršil pred njimi nečuvni napad na mene, imam pa vendar toliko obzira do Jadranske banke, koje uradnik sem bil 13 let, da se ne dam izzvati po konkurenčnih provokacijah g. Kamenarovića in da mu nočem slediti po tej poti. Menim, da s tem mnogo bolj varujem interese Jadranske banke, njego njen sedanji ravnatelj.

Zagreb, 28. maja 1922.

Avzugst Praprotnik, m. p.
gen. ravn. Slavenske banke

F. BRUMAT Ljubljana
Usahovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO
Ljubljana, Gosposvetska cesta 10
Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.